

หัก-บดเม็ดยา เพื่อสะดวกในการกิน ... ควรหรือไม่

ยาเม็ดเป็นรูปแบบยาที่พบมากที่สุดในท้องตลาด ซึ่งถูกผลิตออกมาให้มีความสะดวกในการรับประทาน แต่ไม่ใช่ทุกกรณีไปเนื่องจากผู้ป่วยบางราย เช่น ผู้ป่วยเด็ก อาจกินยาเม็ดไม่เป็น ฝะอืดฝะอม งอแง กินยาไม่ได้ หรือผู้ป่วยที่ใส่สายให้อาหารทางจมูก ทำให้ใส่ยาทั้งเม็ดเข้าไปไม่ได้ ซึ่งหากผู้ดูแลผู้ป่วยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ บดเม็ดยาให้ละเอียด ละลายใส่น้ำเพื่อหวังจะให้ผู้ป่วยกินยาได้ง่ายขึ้น นั้นเป็นวิธีการที่ไม่ควรทำเป็นอย่างยิ่งและจะส่งผลเสียต่อผู้ป่วยด้วย

เภสัชกรหญิง ปภาวี ศรีสุข งานเภสัชกรรม ศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กล่าวว่า เมื่อเรารับประทานยาเม็ดเข้าไป หลังจากที่ยาเคลื่อนที่ผ่านปาก ยาเม็ดจะเดินทางไปยังหลอดอาหาร และเกิดการละลายที่กระเพาะอาหาร ลำไส้เล็ก และถูกดูดซึมเข้ากระแสเลือดที่ลำไส้เล็ก เพื่อไปยังอวัยวะต่างๆ แล้วจึงออกฤทธิ์ หากเป็นยาเม็ดธรรมดาที่จะละลายทั้งเม็ดและถูกดูดซึมไป การบดเม็ดยาดรามาถึงไม่ได้ส่งผลเสียต่อผู้ป่วยมากนัก แต่ว่ายาเม็ดประเภทต่างๆ ที่ผลิตออกมาไม่ได้มีแค่ยาเม็ดธรรมดาเท่านั้น ยังมียาเม็ดเคลือบชนิดต่างๆ ที่มีจุดประสงค์ในการเคลือบแตกต่างกันออกไป มองด้วยตาเปล่าคงไม่มีทางรู้แน่ ซึ่งจุดนี้คือข้อสำคัญที่ควรคำนึงถึงก่อนตัดสินใจบดยาสักเม็ดหนึ่ง

จุดประสงค์ในการเคลือบเม็ดยาที่พบมากได้แก่ 1. เพื่อควบคุมการปลดปล่อยตัวยา เพราะยาบางชนิดมีระยะเวลาการออกฤทธิ์สั้น เป็นเหตุให้เราต้องกินยาถี่ๆ ถ้าวันหนึ่งกินยาหลายครั้งการเอาสารบางอย่างมาเคลือบเม็ดยาไว้เพื่อให้ยาออกฤทธิ์ได้ยาวขึ้น การกินยาอาจจะเหลือแค่วันละครั้งหรือสองครั้งเท่านั้น ก็สามารถควบคุมอาการป่วยได้ดีขึ้น เนื่องจากระดับยาในเลือดสม่ำเสมอ ยาเม็ดชนิดนี้จะมีปริมาณยาต่อเม็ดมากกว่ายาเม็ดธรรมดาหลายเท่า และค่อยๆ ปลดปล่อยตัวยาที่ละนิดตลอดทั้งวัน ดังนั้นหากบดยาชนิดนี้ก็จะทำให้เม็ดยาเสียการควบคุมปลดปล่อยตัวยาไป ปริมาณยาทั้งหมดที่มีก็จะปลดปล่อยออกมาหมดเลย ผู้ป่วยอาจได้รับขนาดยาสูงเกินไปจนเกิดอันตรายได้ ยาดังกล่าวมักมีชื่อลงท้ายด้วย MR (เอ็มอาร์), SR (เอสอาร์), CR (ซีอาร์) และ XR (เอ็กซ์อาร์) เช่น ยาเบาหวาน Diamicron® MR (ไดอะไมครอน เอ็มอาร์), Glucophage® XR (กลูโคฟาจเอ็กซ์อาร์) เป็นต้น 2. เพื่อป้องกันกรดในกระเพาะอาหารทำลายตัวยา ซึ่งยาบางชนิดอาจถูกทำลายได้ในสภาวะกรด ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอนเมื่อยาเคลื่อนที่ผ่านกระเพาะอาหาร ยาเหล่านี้จึงถูกเคลือบเพื่อป้องกันกรดในกระเพาะ และไปถูกดูดซึมที่ลำไส้เล็กได้ ดังนั้นหากบดยาเหล่านี้ เมื่อรับประทานเข้าไปยาจะถูกทำลายตั้งแต่กระเพาะอาหาร และถูกดูดซึมที่ลำไส้เล็กน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ยาประเภทดังกล่าวได้แก่ ยาลดกรด Omeprazole (โอมิพราโซล) 3. เพื่อป้องกันการระคายเคืองกระเพาะอาหาร เพราะยาบางชนิดมีโอกาสทำให้เกิดการระคายเคืองทางเดินอาหาร หากตัวยาสัมผัสกับกระเพาะอาหารโดยตรง ยาประเภทนี้จึงจะถูกนำมาเคลือบเพื่อให้ยาผ่านกระเพาะอาหาร โดยที่ไม่เกิดอาการข้างเคียง เช่น ปวดท้อง แสบท้อง ดังนั้นการบดยาเหล่านี้ อาจทำให้ผู้ป่วยเกิดอาการข้างเคียงดังกล่าวได้ ตัวอย่างยากลุ่มนี้ เช่น Aspirin (แอสไพริน)

ลองสำรวจตัวท่านเอง สมาชิกในครอบครัว และคนใกล้ชิดว่าได้เคยหักหรือบดเม็ดยาตัวไหนบ้างหรือเปล่า หากมีตัวไหนที่ตรงกับข้อมูลข้างต้นก็ขอให้เปลี่ยนวิธีการรับประทานยาเป็นการรับประทานยาทั้งเม็ด แต่ถ้าหากการรับประทานยาเม็ดนั้นมีปัญหาจริงๆ สิ่งที่ต้องทำคือ แจ้งแพทย์ผู้ทำการรักษา เพื่อให้แพทย์เปลี่ยนเป็นรูปแบบยาที่เหมาะสมแทน เช่น เปลี่ยนเป็นยาน้ำ เป็นต้น และหากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามกับเภสัชกรประจำโรงพยาบาลที่ท่านไปพบแพทย์และรับยา

น.ส.อาธร สิทธิสาร : ช่าว

งานเวชภัณฑ์ ศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ